

ABSTRAKT

Cribra orbitalia představují jednu z nejčastěji se vyskytujících kostních patologií u kosterních pozůstatků minulých populací. Tato léze je charakteristická pórovitým, žlábkovaným až trámčitým narušením vnější laminy kompaktní kosti stropu očnice. Ačkoliv je vznik *cribra orbitalia* často spojován s hyperplázií kostní dřene v důsledku sideropenické anémie, vyloučeny nejsou ani jiné příčiny. Zaznamenán je jak samotný výskyt *cribra orbitalia*, tak koincidence s jinými známkami nemocí. Práce se zaměřuje na *cribra orbitalia* jako na projev dlouhodobé zátěže na kostře a průvodní příznak onemocnění či anemických syndromů. Analýze byly podrobeny jednak kostrové pozůstatky z českých středověkých lokalit s přítomnými *cribra orbitalia*, jednak celé středověké pohřebiště na Oškobruhu. Makroskopické zkoumání neprokázalo pravidelnou koincenci *cribra orbitalia* a kostních známek konkrétních nemocí. Přesto byly sledovány jiné kostní změny: *hyperostosis parietalis*, zvýšená vaskularizace, supranasální porozita, zánětlivá-hemoragická reakce endokrania, které mohou v rámci diferenciální diagnózy pomoci objasnit původ a/nebo příčinu vzniku *cribra orbitalia*. Srovnání populace z Oškobruhu s jinými středověkými pohřebišti ukázalo, že frekvence výskytu *cribra orbitalia* se řadí mezi vyšší, a to jak ve skupině nedospělých, tak dospělých jedinců. Získané výsledky mohou sloužit k porovnání s jinými výzkumy a přispět k vysvětlení etiologie *cribra orbitalia*.

KLÍČOVÁ SLOVA: *cribra orbitalia*; sideropenická anémie; kostní patologie; diferenciální diagnóza; středověk